

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 205/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. R., B., zastúpeného advokátom Mgr. M. P., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 194/2008 a jeho rozsudkom zo 17. februára 2010, ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 266/2010 a jeho rozsudkom z 10. novembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. R. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. februára 2011 doručená sťažnosť J. R. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 194/2008 a jeho rozsudkom z 17. februára 2010, ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 266/2010 a jeho rozsudkom z 10. novembra 2010.

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených písomností vyplýva, že sťažovateľ „... bol v procesnom postavení odporcu v právnej veci navrhovateľky D. R... o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom J. R. a M. R. zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v B...

Okresný súd Bratislava II na pojednávaní dňa 17. 2. 2010 (ďalšie, pozn.) návrhy na doplnenie dokazovania zamietol a oboznámil účastníkov s obsahom spisu, pričom o správe kolízneho opatrovníka o prešetrení pomerov u navrhovateľky sa nezmenil. Na to bol vyhlásený rozsudok, ktorým manželstvo sťažovateľa rozviedol a deti zveril do starostlivosti matke.

Sťažovateľ odvolanie zo dňa 7. 4. 2010 odôvodnil neúplným zistením skutkového stavu, pričom Okresný súd... nevykonal žiadny dôkaz týkajúci sa maloletých, ich vzťahu k otcovi do a po odchode zo spoločného bydliska, pomerov u navrhovateľky a nevykonal ani prešetrenie psychického stavu navrhovateľky, ktorá prostredníctvom sociálnych sietí prezentovala ľahkovážny prístup k manželstvu a rodičovstvu.

Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd rozsudkom č. k. 15 Co 266/2010-140 zo dňa 10. 11. 2010 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že znalecké vyšetrenie maloletých detí znalcom z odboru psychiatrie nebolo v záujme maloletých detí. Námietku týkajúcu sa nevykonania vyšetrenia zdravotného stavu matky nevyhodnotil vôbec.“

3. Podľa názoru sťažovateľa „vyššie uvedeným konaním a rozhodnutím Okresného súdu... rozsudok č. k. 21 C/194/2008-113 zo dňa 17. 2. 2010 a Krajského súdu... rozsudok

č. k. 15 Co/266/2010-140 zo dňa 10. 11. 2010, bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, právo vyjadriť sa k všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a práva podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd... Rovnosť účastníkov konania predpokladá povinnosť súdu zabezpečiť rovnakú možnosť navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom...

Konanie o rozvod manželstva je *ex lege* spojené aj s konaním o úpravu práv a povinnosti k maloletým deťom pre čas po rozvode. Okresný súd Bratislava II uznesením upravujúcim priebeh konania uložil kolíznemu opatrovníkovi, aby prešetril pomery maloletých detí u navrhovateľky v L. Sťažovateľ nemal informáciu o tom, že takéto prešetrenie pomerov bolo zo strany Okresného súdu Bratislava II vykonané a ak by aj bolo, nebol súdom oboznámený o tom, že by bola takáto správa kolízneho opatrovníka založená do súdneho spisu. V dôsledku uvedeného sa nemal ani možnosť vyjadriť k zisteniam uvedeným v správe kolízneho opatrovníka... otec v sporoch o úpravu práv k maloletým je vystavený rodovým predsudkom súdu, keď návrhy na doplnenie dokazovania zo strany navrhovateľky boli úspešne uplatnené, pričom jeho návrhmi sa súd bez zdôvodnenia nezaoberal... účastníci rozvodového konania, ktorými rodičia maloletého dieťaťa sú, majú právo byť prítomní pri vykonávaní všetkých dôkazov a rovnako majú právo klásť vypočutým osobám otázky a vyjadriť sa k vykonaným dôkazom... Sťažovateľ sa až z rozsudku Okresného súdu... dozvedel o existencii vyjadrení triednych učiteliek k maloletým k deťom, pričom sa jednalo o nepriamy dôkaz, ku ktorému sa nemal možnosť vyjadriť, nakoľko nebol s obsahom týchto vyjadrení oboznámený.

Pokiaľ Okresný súd... považoval prítomnosť maloletých detí na pojednávaní za nevhodnú, mal osvedčiť ich odmietavý postoj k sťažovateľovi nariadením dokazovania znalcom z odboru detská psychológia. Pokiaľ Okresný súd... rozhodol bez toho aby osvedčil, aký základ má navrhovateľkou deklarované odmietanie sťažovateľa deťmi, je možné takýto postup súdu označiť za svojvôľu, ktorou sa porušuje ústavné právo sťažovateľa na zákonný a spravodlivý proces.“.

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezhom:

1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... v spojení s čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru... konaním Okresného súdu... sp. zn. 21 C/194/2008, jeho rozsudkom č. k. 21 C/194/2008-113 zo dňa 17. februára 2010, konaním Krajského súdu... sp. zn. 15 Co 266/2010 a jeho rozsudkom č. k. 15 Co 266/2010-140 zo dňa 10. novembra 2010 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa vyjadriť sa k všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety Ústavy... a v spojení s čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru... konaním Okresného súdu... sp. zn. 21 C/194/2008, jeho rozsudkom č. k. 21 C/194/2008-113 zo dňa 17. februára 2010, konaním Krajského súdu... sp. zn. 15 Co 266/2010 a jeho rozsudkom č. k. 15 Co 266/2010-140 zo dňa 10. novembra 2010 porušené bolo.

3. Rozsudok Krajského súdu... č. k. 15 Co 266/2010-140 zo dňa 10. novembra 2010 v spojitosti s rozsudkom Okresného súdu... č. k. 21 C/194/2008-113 zo dňa 17. februára 2010 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu... na ďalšie konanie.“

Sťažovateľ súčasne požiadal o náhradu trov konania.

5. Sťažovateľ k sťažnosti spolu s inými písomnosťami pripojil namietaný rozsudok okresného súdu, odvolanie sťažovateľa zo 7. apríla 2010 proti nemu a rozsudok krajského súdu.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo aby sa jeho vec prerokovala v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým

vykonávaným dôkazom... Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

8. Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Predmetom posudzovanej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 194/2008 a jeho rozsudkom zo 17. februára 2010, ako aj postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 266/2010 a jeho rozsudkom z 10. novembra 2010 boli porušené jeho v sťažnosti označené práva (bod 1).

10. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ predmetnou sťažnosťou najprv napadol postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 194/2008 a aj jeho rozsudok zo 17. februára 2010. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmavať napadnuté rozhodnutie okresného súdu (a postup v konaní mu predchádzajúci), keďže proti nemu bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil, a o odvolaní proti nemu rozhodol krajský súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 15 Co 266/2010 z 10. novembra 2010. Z tohto dôvodu bolo

potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Pokiaľ ide o napadnutý rozsudok krajského súdu sp. zn. 15 Co 266/2010 z 10. novembra 2010, možno zo sťažnosti vyvodiť, že sťažovateľ namieta porušenie svojich v sťažnosti označených práv postupom krajského súdu a jeho rozsudkom, ktorým potvrdil prvostupňové rozhodnutie, t. j. stotožnil sa s faktickými a právnymi názormi a závermi tohto súdu, ktoré však podľa názoru sťažovateľa vyplývalo z nedostatočne zisteného skutkového stavu veci a nesprávnych právnych záverov (krajskému súdu najmä vytýkal, že nezabezpečil vykonanie ním navrhovaných dôkazov „... jeho návrhmi sa súd nezaoberal...“, pozri tiež body 1 a 2).

II.A

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods.

1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

12. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (ako aj práva na spravodlivý proces) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade,

že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03, I. ÚS 334/08).

13. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) označeným rozhodnutím krajského súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov. V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o odvolaní sťažovateľa a rozsudkom sp. zn. 15 Co 266/2010 z 10. novembra 2010 sú zlučiteľné s označeným článkom ústavy (resp. dohovoru).

14. Po oboznámení sa s obsahom namietaného rozsudku krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne, náležite odôvodnil, čo potvrdzuje jeho argumentácia vychádzajúca z v konaní zisteného skutkového stavu a na tomto základe vyvedených právnych záverov. *Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku oboznámil rozhodnutie okresného súdu v merite veci, podstatné časti okresným súdom zisteného skutkového stavu a jeho právne názory a závery vychádzajúce z výsledkov v prvostupňovom dokazovaní vykonaného dokazovania. Následne krajský súd uviedol podstatné časti odvolacej argumentácie sťažovateľa, ktorý „Poukázal na skutočnosť, že súd prvého stupňa nesprávne zistil skutkový stav a nesúhlasil s dôvodmi rozvratu manželstva uvedenými v odôvodnení rozsudku... Ďalej uviedol, že v súčasnosti deti nemajú vytvorené vhodné podmienky pre život a ich nerušený vývoj, nakoľko v mieste ich terajšieho trvalého bydliska v L. na adrese... obývajú rodinný dom spolu s ďalšími piatimi dospelými osobami. Poukázal tiež na súdnoznalecký posudok vypracovaný MUDr. I. A., z ktorého nevyplýva, že by odporca trpel duševnou poruchou, resp. závislosťou na alkohole alebo iných omamných látkach. Zdôraznil, že navrhoval pred prvostupňovým súdom vykonanie obdobného vyšetrenia u navrhovateľky, ktorej boli deti do výchovy zverené, avšak súd prvého stupňa považoval takéto znalecké posúdenie duševného stavu navrhovateľky za nadbytočné... Odporca žiadal, aby na základe vyššie uvedených*

skutočností, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.“. V ďalšej časti svojho odôvodnenia krajský súd oboznámil vyjadrenie navrhovateľky, ktorá zdôraznila, „že nesúhlasí s tvrdeniami odporcu, uvedenými v odvolaní... že sa o deti riadne stará, všestranne ich podporuje, pričom v mieste, kde s deťmi býva, sú deti šťastné a majú zabezpečené podmienky pre svoj všestranný rozvoj. Na základe uvedených skutočností navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil.“. Krajský súd súčasne uviedol vyjadrenie kolízneho opatrovníka (Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v B.), ktorý žiadal, „aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil“.

15. Krajský súd svoje skutkové a právne závery odôvodnil takto: „Krajský súd... prejednal odvolanie odporcu podľa ust. § 214 ods. 2 O. s. p., a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

V rámci odvolacieho konania, odporca upravil navrhovaný petit a uviedol, že súhlasí s rozvodom manželstva avšak žiada, aby deti boli zverené do jeho výchovy a opatery, a aby bol upravený styk s deťmi tak, že sa budú môcť stretávať s navrhovateľkou každú nepárnu sobotu v roku čase od 10.00 hod. do 19.00 hod., bez prítomnosti otca, a že matka si ich prevezme a odovzdá v mieste bydliska maloletých detí, teda u odporcu, a odporca ich na stretnutie riadne pripraví. Zároveň žiadal, aby matka bola zaviazaná prispievať na výživu maloletého J. mesačne vo výške 120 Eur a na maloletého M. mesačné výživné vo výške 90 Eur.

V rámci odvolacieho konania navrhovateľka uviedla, že má príjem v priemere okolo 500 Eur mesačne.

Odporca v rámci odvolacieho konania uviedol, že došlo k zníženiu jeho zárobku. Odvolací súd sa oboznámil s potvrdením o zárobku, z ktorého vyplynulo, že v mesiaci január 2010 čistá mzda odporcu predstavovala 586,80 Eur, v mesiaci február až marec 585, a 584 Eur a následne v apríli 538 Eur, v mesiaci máj 509 Eur, v júni 516 Eur, v júli 507 Eur a v auguste 585 Eur. Odporca uviedol, že u svojho zamestnávateľa najskôr pracoval v pozícii čerpadlár a neskôr asi pred štyrmi mesiacmi zmenil zamestnanie a v súčasnosti vykonáva prácu zmenového majstra, ktoré je nižšie platené, pričom svoju

pracovní pozíciu, resp. pracovné zaradenie zmenil na základe dohody so zamestnávateľom, keďže táto práca je fyzicky menej náročná. Poukázal na skutočnosť, že v súčasnej dobe zarába menej.

Navrhovateľka poukázala na skutočnosť, že v súčasnosti býva vo veľkom rodinnom dome v L., je to rodinný dom jej rodičov, v tomto rodinnom dome má k dispozícii dve izby, pričom v jednej izbe býva ona s mladším synom a druhú izbu užíva starší syn sám. Uviedla, že aj napriek tomu, že sú to malé izby, majú každý svoje súkromie, pričom deti sa môžu zdržiavať v spoločných priestoroch rodinného domu, ktorý ešte obýva jej brat s 8-ročným synom a rodičia.

Podľa ust. § 219 ods. 2 O. s. p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Krajský súd, ako súd odvolací, mal za to, že súd prvého stupňa vykonal v predmetnej veci rozsiahle dokazovanie, a na základe vykonaného dokazovania, predložených listinných dôkazov, vyvodil právny správny záver a vo veci správne rozhodol.

Vzhľadom k tej skutočnosti, že v rámci odvolacieho konania odporca súhlasil s rozvodom manželstva, odvolací súd opätovne neskúmal príčiny rozvratu a rozvodu manželstva, a zaoberal sa iba dôvodmi odvolania, ktoré odporca podal vo vzťahu k úprave styku s maloletými deťmi, resp. odporcovým petitom, ktorým žiadal, aby obidve deti boli zverené do jeho starostlivosti a výchovy, a aby navrhovateľka prispievala na výživu na obidve maloleté deti tak, ako to bolo navrhnuté zo strany odporcu, t. j. na staršieho J. výživným vo výške 120 Eur mesačne a na maloletého M. výživným vo výške 90 Eur mesačne.“

Po citovaní ustanovení:

„§ 24 ods. 4...

Podľa ust. § 25 ods. 4...

Podľa ust. § 62 ods. 1...

Podľa ust. § 62 ods. 2...

Podľa ust. § 62 ods. 5...

Podľa ust. § 75 Zákona o rodine...“ krajský súd ďalej uviedol:

„Odvolaací súd sa stotožňuje s právnym záverom súdu prvého stupňa, že odporca pred súdom prvého stupňa, ani v rámci odvolacieho konania nepreukázal, že pre deti nie je zabezpečené vhodné výchovné prostredie v mieste ich trvalého bydliska, kde žijú spolu s navrhovateľkou. Z predložených listinných dôkazov, a to zo stanoviska triednej učiteľky, syna J. zo dňa 1. júna 2009, ako aj zo dňa 4. 6. 2009, jednoznačne vyplýva, že matka sa o syna riadne a príkladne stará, že so školou úzko spolupracuje, v prípade vyskytnutia sa akýchkoľvek problémov v správaní je okamžite nápomocná a rieši situáciu aj s odbornými pracovníkmi. Taktiež z tohto stanoviska triednej učiteľky je zrejmé, že starší syn J. je veľmi citlivý a vnímavý, a že citová väzba na mamu je veľmi silná, pričom odporcu, ako otca nespomína, nevyjadruje sa prečo býva s mamou a bratom, a prečo zmenili bydlisko. Taktiež uviedla, že v rokoch 2007-2008 sa prejavili problémy v jeho správaní, avšak pri rozhovore s ním zistila, že v súčasnej dobe sa teší z nového bydliska, kde má veľa možností a aktivít, ktoré absolvuje so svojimi starými rodičmi a s ujom. Zdôraznila tiež, že je spokojnejší a vidno, že sa v novom prostredí cíti dobre. Pokiaľ ide o stanovisko triednej učiteľky k mladšiemu synovi M., uviedla, že jeho triednou učiteľkou bola iba v prvom a druhom ročníku, t. j. v rokoch 2006 až 2008, a preto ho nemôže aktuálne hodnotiť, avšak v čase, keď ho učila dosahoval veľmi dobré výsledky. Matka, t. j. navrhovateľka riadne spolupracovala so školou, zúčastňovala sa triednych aktivít. Zdôraznila, že sa u neho občas objavili agresívne prejavy voči spolužiakom, o čom aj rodičov informovala a vždy nastala chvíľková náprava. Tiež uviedla, že v škole sa objavil aj M. otec, pán J. R., a vzhľadom k tej skutočnosti, že M. odišiel bývať s matkou do iného bydliska, ďalší kontakt s týmto žiakom už nemala. Súd sa oboznámil aj so svedeckou výpoveďou Mgr. D. Š., u ktorej bol starší syn J. na psychologickom vyšetrení, ktorá skonštatovala, že sa u neho prejavuje sekundárna neurotizácia a silná potreba stability, avšak je vnútorne nevyrovnaný. Taktiež uviedla, že dieťa má veľký citový vzťah k matke, má o ňu strach. Pokiaľ ide o jeho vzťah k otcovi, uviedla, že sa u neho prejavilo odmietnutie a nehovorenie o otcovi a na druhej strane túžba po pokoji a nekontaktovaní sa s ním. Je pravdou, že táto svedkyňa nenavrhol, aby došlo k obmedzeniu styku staršieho syna J. s odporcom, avšak zdôraznila, že je potrebná k tejto otázke pristupovať citovo, t. j. v prípade kontaktu musí byť na túto situáciu pripravený a musí byť s ňou oboznámený, aby sa vedel upokojiť a stabilizovať. Je pravdou, že táto

svedkyňa pripustila, že dieťa môže byť matkou manipulované, pokiaľ ide o jeho vzťah k otcovi. Na druhej strane treba poukázať na skutočnosť, že nespochybnila vo svojej svedeckej výpovedi ani zo záverov psychologického vyšetrenia nevyplynulo, že by deti mali negatívny citový vzťah k matke, resp. že by prostredie, v ktorom deti žijú nebolo pre deti vyhovujúce.

Odvolací súd poukazuje tiež na skutočnosť, že v súčasnej dobe vzhľadom na postoj detí k odporcovi, ako k svojmu otcovi, je potrebné pristupovať k deťom citlivo, keďže samotné deti odmietajú stretávanie sa s odporcom tak, ako to vyplynulo aj z prehlásenia svedka O. U., ktorý bol prítomný pri stretnutí sa odporcu s deťmi, ktorý tiež uviedol, že starší syn J. sa nechcel s odporcom stretnúť a deti odmietli s ním ísť do auta a odišli dnu do domu, kde v súčasnosti bývajú. Odvolací súd po zohľadnení všetkých vyššie uvedených skutočností má za to, že nie sú dané dôvody na zverenie detí do výchovy a starostlivosti odporcu, keďže nebolo žiadnym dôkazom preukázané, že by zo strany navrhovateľky nebolo pre deti vytvorené zdravé rodinné prostredie, a že by sa navrhovateľka nevedela o deti riadne postarať.

Odvolací súd má za to, že by nebolo v záujme maloletých detí podrobiť ich znaleckému dokazovaniu z odvetvia psychiatrie, za účelom zistenia vzťahu maloletých, J. a M. k odporcovi a zistenia, do akej miery negatívny vplyv matky môže ovplyvniť ich vzťah k odporcovi, keďže výsledky takéhoto dokazovania by nemali vplyv na skutočnosť, že o deti je v súčasnej dobe riadne postarané, že deti majú podľa nezainteresovaných svedkov k matke dobrý citový vzťah a nie je dôvod na to, aby sa prostredie, v ktorom deti v súčasnosti vyrastajú, a ktoré je pre ne podľa stanoviska vypočutých svedkov, prostredím stabilným, kde je zabezpečená ich riadne výchova menilo. Je potrebné zdôrazniť, že súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností vždy prihliada najmä na citové väzby detí k rodičom, príbuzným, priateľom, k prostrediu a podobne, taktiež na vývinové potreby, na ich vek, na ich školské, zdravotné, záujmové potreby, ako aj na stabilitu budúceho výchovného prostredia. Prihliada pri rozhodovaní o tom, komu budú deti zverené do výchovy, nielen na stanoviská obidvoch rodičov, ale aj na stanovisko kolízneho opatrovníka maloletého dieťaťa, z ktorého správ o predpokladoch na výchovu dieťaťa a vhodnosti výchovného prostredia čerpajú. Vzhľadom k tej skutočnosti, že v rámci konania pred súdom prvého stupňa bolo nepochybne zistené, že deti žijú v zdravom prostredí, že je o ne riadne

postarané, a že majú citové väzby nielen k svojej matke, t. j. k navrhovateľke, ale aj k starým rodičom, k strýkovi, že majú dobré väzby na životné prostredie, v ktorom žijú a v prostredí, v ktorom vyrastajú sa dobre cítia, ako aj prihliadnuc k stanovisku kolízneho opatrovníka, odvolací súd mal za to, že súd prvého stupňa rozhodol správne, keď zveril deti do výchovy a starostlivosti navrhovateľke, t. j. ich matke. Taktiež sa odvolací súd stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o úpravu styku odporcu s maloletými deťmi, ktorý bol stanovený tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi J. a M., každú nepárnu sobotu v roku, v čase od 10.00 hod. do 19.00 hod. bez prítomnosti matky, keďže mal za to, že je nevyhnutné, aby obidve deti mali citový vzťah aj k svojmu otcovi, aby sa tento vzťah budoval aj do budúcnosti a vzťahy medzi deťmi a odporcom, ako ich otcom sa obnovili, resp. sa upravili.

Pokiaľ ide o rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým stanovil vyživovaciu povinnosť odporcu k maloletým deťom tak, že na maloletého J. je povinný prispievať výživným vo výške 120 Eur mesačne a na maloletého M. výživným 90 Eur mesačne, vždy do 15. dňa v mesiaci k rukám matky, odvolací súd sa stotožňuje aj s týmto právnym záverom súdu prvého stupňa a má za to, že výživné bolo stanovené primerane, vzhľadom k potrebám maloletých detí ale aj k vzhľadom k možnostiam a majetkovým pomerom odporcu s poukazom na ust. § 62 ods. 2 Zákona o rodine. Je potrebné poukázať na skutočnosť, že pri stanovení výživného sa vychádza z individuálnych schopností, možností a majetkových pomerov každého z rodičov, avšak vyživovacia povinnosť neznamena mechanickú rovnosť. Na uvedené skutočnosti treba prihliadať aj z hľadiska kritérií potenciality príjmov, t. j., či sa povinný nevzdal bez dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, resp. či neberie na seba neprimerané majetkové riziká a podobne.

V rámci odvolacieho konania bolo zistené, že odporca sa dobrovoľne dohodol so zamestnávateľom, vzdal sa pre neho výhodnejšieho zamestnania, resp. pozície u zamestnávateľa, kde mal vyššie zárodkové možnosti aj napriek tomu, že vedel, že má vyživovaciu povinnosť k dvom maloletým deťom, súhlasil s preradením na menej platenú prácu z dôvodu, že táto práca nie je tak fyzicky náročná.

Vzhľadom aj k tejto skutočnosti, súdom stanovené výživné je primeraným výživným, prihliadnuc aj k potrebám obidvoch maloletých detí, a preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa a v tejto časti považoval za vecne správny...“

16. Predmetné rozhodnutie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

17. Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

18. Ústavný súd poznamenáva, že dôvody rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co 266/2010 z 10. novembra 2010 sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem. Toto rozhodnutie

nevykazuje znaky svojvôle, nevyhodnocuje nové (relevantné) dôkazy a právne závery, konštatuje dostatočne zistený skutkový stav, k čomu krajský súd dospel na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, IV. ÚS 110/03). Ústavný súd ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

19. Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi posudzovaným rozhodnutím krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

II.B

K namietanému porušeniu základného práva „vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy... a v spojení s čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru...“

20. *Porušenie tohto základného práva malo byť spôsobené postupom vo veci konajúcich súdov (vo vzťahu k okresnému súdu pozri bod 10), ktoré sa nezaoberali jeho návrhmi na doplnenie dokazovania, nedali mu možnosť zaujať stanovisko k „nepriamym dôkazom“ – vyjadreniam triednych učiteľiek, o ktorých sa mal dozvedieť až z prvostupňového rozsudku, ako aj výsledkom (informáciou) prešetrení a pomerov maloletých u ich matky. [Krajskému súdu najmä vytykal, že „takýto postup (okresného súdu, pozn.) potvrdil.“ (pozri aj body 2 a 3)].*

21. *Podľa § 213 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako*

ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7 (ods. 1). Ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili (ods. 2). Ak je odvolací súd toho názoru, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (ods. 3). Odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých účastníkom konania, ak ich nevykonal súd prvého stupňa, hoci mu ich účastník navrhol, alebo za podmienok ustanovených v § 205a (ods. 4). Odvolací súd môže doplniť dokazovanie aj vykonaním ďalších dôkazov, ktoré nenavrhl účastníci konania, za podmienok uvedených v § 120 ods. 1 tretej vete alebo pri zisťovaní väd konania podľa § 212 ods. 3. Ak ide o konanie podľa § 120 ods. 2, odvolací súd vždy sám doplní dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov, aj keď to účastníci nenavrhl, ak ich nevykonal súd prvého stupňa (ods. 5). Dokazovanie podľa odsekov 4 a 5 vykoná odvolací súd sám alebo prostredníctvom súdu prvého stupňa alebo dožiadaného súdu (ods. 6). Ak odvolací súd vykoná dokazovanie podľa odseku 6 prostredníctvom súdu prvého stupňa, súd prvého stupňa vykoná dokazovanie podľa pokynov odvolacieho súdu. Súd prvého stupňa podľa potreby rozhodne aj podľa § 139 a § 141. Ak v súvislosti s vykonávaním dokazovania je podané proti jeho uzneseniu odvolanie, vec predkladá odvolaciemu súdu až po vykonaní nariadeného dokazovania (ods. 7).

Podľa § 214 OSP na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,
- c) to vyžaduje dôležitý verejný záujem (ods. 1). V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (ods. 2).

Podľa § 219 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne (ods. 1). Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov

napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (ods. 2). Ak je rozhodnutie súdu prvého stupňa vecne správne iba o základe prejednávanej veci, odvolací súd môže rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdiť len o jeho základe (ods. 3).

22. Ústavný súd poznamenáva, že novelizácia Občianskeho súdneho poriadku vykonaná zákonom č. 384/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 15. októbra 2008, krajskému súdu umožnila rozhodnúť vo veci sťažovateľa aj bez nariadenia pojednávania, ak dospel k záveru, že vo veci nie je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. O tom, či treba zopakovať alebo doplniť dokazovanie, môže krajský súd rozhodnúť autonómne, t. j. bez ohľadu na názor účastníkov konania, podľa konkrétnych okolností prípadu (najmä na základe dokumentácie obsiahnutej v spise). Z napadnutého rozsudku krajského súdu nevyplýva, že by krajský súd pred vyhlásením rozsudku vykonal ďalšie dokazovanie, resp. zopakoval dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa. Za daných okolností ústavný súd zastáva názor, že ak krajský súd rozhodol vo veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keďže sa stotožnil s výsledkami vykonaného dokazovania a tiež so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu (t. j. stotožnil sa v celom rozsahu s odôvodnením napadnutého rozhodnutia), tak postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku (pozri tiež argumentáciu v bodoch 12, 15 až 18).

23. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Za daných okolností považoval ústavný súd postup krajského súdu, v rámci ktorého rozhodol o odvolaní sťažovateľa, za ústavne akceptovateľný a udržateľný, a na tomto základe dospel k záveru, že nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označených základných a iných práv, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

24. Na základe už uvedeného ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

25. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (návrhu na zrušenie napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, vrátenie veci okresnému súdu, ako aj priznanie náhrady trov konania) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011